

Játék a könyvtárban

Gósi Erika

Új szerepvállalási lehetőség a közművelődési könyvtárak számára

A közművelődési könyvtárak hagyományos szerepük mellett egyre gyakrabban próbálják meg – fennmaradásuk vagy fontosságuk bizonyítása érdekében – kiszélesíteni tevékenységüket olyan programokkal, melyek nem tartoznak a hagyományosan vett könyvtári feladatok közé, viszont erősíthetik a helyi közösséggel vagy egy-egy szűkebb társadalmi csoporttal való kapcsolatukat. A gazdasági nehézségek idején az emberek nagyobb többsége igényli a közművelődési könyvtárak szolgáltatásait, amelyek még mindig többé-kevésbé ingyenesek, illetve megfizethetőbbek, mint egy drága ismeretterjesztő könyv megvásárlása, egy jogász vagy egy gazdasági, pénzügyi tanácsadó megfizetése stb. A közművelődési könyvtárak ennek jegyében szerveznek pl. felnőttoktatási célokat szolgáló tanfolyamokat, gondoskodnak a lakóterület gyerekei számára szabadidős programokról, vállalják a helyi közérdekű tájékoztatás ellátását, helyet adnak kiállító-soknak, kulturális rendezvényeknek stb. A hagyományos könyvtári dokumentumok mellett megjelentek és kölcsönözhetővé váltak a különféle új médiák, videókazetták, CD-ROM-ok, egyes helyeken szoftverek, oktatási segédanyagok, vagy éppen játékok.

Ez utóbbi típus megjelenése különösen vonzóvá teheti a 10 éven aluliak számára a könyvtárat, növelheti e korosztály vonzódását a könyvek, könyvtárak iránt is.

A játékról vallott nézetek

A játék az emberek legrégebbi kulturális megnyilatkozásai közé tartozik. A gyermek a játékok segítségével és a játék által tanul meg beilleszkedni a felnőttek világába. Megtanulja betartani a szabályokat, elviselni a kudarcot és fel dolgozni a győzelmet. Hosszú időn keresztül a játék csak a gyerekek számára volt elfogadott tevékenység, a felnőttek nem játszottak. A hetvenes évek közepétől azonban a felnőttek részéről is fokozott érdeklődés mutatkozik meg a komputerjátékok, videójátékok, elektromos játékok iránt. A felnőttek számára a játék a hétköznapi stresszhatásával szembeni védekezést, kapcsolódást és változatosságot jelenti.

Játékkönyvtárak

A játékok jelenlétére, kipróbálására, kölcsönözhetővé tételére épül a játékkönyvtár ötlete.

„A játékkönyvtár szó olyan könyvtárra utal, ahol a könyvtáros feladata, hogy hasznos játékokat találjon a különböző életkorú gyerekek számára. A játékkönyvtárakban nemcsak játékokat kölcsönöznek, hanem a szellemileg fogyatékos gyerekek szülei számára szaktanácsokat is adnak. A könyvtár lehetővé teszi, hogy termeiben egészséges és fogyatékos gyerekek együtt játszassanak.”

„A játékkönyvtárak elve arra a tényre épül, hogy a játék a gyerekek fejlődéséhez elengedhetetlenül fontos tényező. Egy ilyen típusú könyvtár képes kitölteni, illetve pótolni a nevelési hiányokat. Segítségét és támogatást ad a csecsemővel, kisgyerekekkel foglalkozóknak, illetve a speciális fejlesztést igénylő gyermekek szülei számára. A játékok kölcsönözhetővé tételével kiszélesítik az otthoni játszási lehetőségeket is. A játékkönyvtár jól működtethető könyvtári keretben vagy más formákban, pl. önkéntes szervezetek, önszervező csoportok által is.”

A játékkönyvtár gondolata nem is annyira újszerű, mint ahogy azt első hallásra hinnénk. A legelső játékkönyvtárat a gazdasági világválság idején, 1935-ben hozták létre Los Angelesben, majd a hatvanas évek elején Svédországban, a korai hetvenes években Angliában, majd Európa

többi országában is fokozatosan megszerveződtek. Felbukkantak az USA-ban és Ausztráliában is. Egy 1990-es adat szerint a világ 31 országában már 4500 játékkönyvtár működött. A könyvtárak többsége Svédországban és Nagy-Britanniában található.

Kezdetben a játékkönyvtárak kizárólag szellemi vagy fizikai hátrányban szenvedő gyerekeket láttak el, illetve értelmi fogyatékos felnőttekkel is foglalkoztak. Később e használói kör kibővült a normálisan fejlődő gyerekekkel és szüleikkel, vagyis a játékkönyvtár a helyi közösség ellátását is elvállalta. Vannak olyan nézetek, hogy a játékkönyvtárnak az iskoláskorúvá váló gyerekek felkészítését kellene szolgálnia, hogy segítse a gyerekek iskolai beilleszkedését. Ezt a szerepet egyébként a közművelődési könyvtárak úgy próbálják betölteni, hogy pl. óvodáskorú gyerekek számára játékos foglalkozásokat szerveznek. A gyerekkönyvtár ehhez ideális helyszínt jelent, eleve a kicsik számára kialakított térrel, kisméretű bútorokkal, színes képeskönyvekkel és persze mutatóba néhány játékkal.

Működési körülmények

A játékkönyvtárakat sokféle intézményben lehet létrehozni, pl. egy közművelődési könyvtár részeként, közösségi, információs központokban, kórházakban, iskolákban, magánházakban stb. Vannak olyan játszóházak, ahol a játékok javításához, karbantartásához szükséges műhelyek is megtalálhatók. Megjelentek a játszóbuszok is a mozgókönyvtárak mintájára.

A használatot illetően ugyancsak nagyok a különbségek. Van, ahol a szülők képviselik a gyereket, s kölcsönözni is csak a felnőttek kölcsönözhetnek, máshol viszont nincs akadálya annak, hogy közvetlenül a gyerekek kölcsönözzenek. Van, ahol térítést kell fizetni a játékok használatáért (pl. a beszerzési ár bizonyos százalékát), máshol ingyenes a használat, de megbírságotlák a késéseket. Olyanról is szól a szakirodalom, hogy a pontos időben visszavitt játékok kölcsönzői jutalmat kapnak.

A játékkönyvtárban általában komoly felkészültségű óvodapedagógus, könyvtáros, pszichológus dolgozik. Külön tanfolyamokon készítik fel a könyvtárosokat az ilyen helyen végzendő munkára (pl. Izraelben 80 órás gyakorlaton

vesznek részt a játékkönyvtárba kerülő könyvtárosok).

Változatos képet mutat a játékkönyvtárak pénzügyi helyzete is. Van, ahol a tagsági (beiratkozási) díjakból élnek, máshol szponzorok támogatják, alapítványok segítik a működésüket, másutt az állam gondoskodik a fenntartásukról.

A megvalósítás néhány problémája

A német szakirodalomból az derült ki, hogy arányaiban kb. 80-100 játék kell hogy jusson egy könyvtár 10 ezres állományára. A legkisebb kínálatnak is el kell azonban érnie a tízezer kötetenkénti 25-30 játékot. Ehhez meg kell becsülni, hogy a különböző típusú játékokból mekkora a kínálat, és ez hogyan elégíti ki a könyvtár által megcélzott használói csoport igényeit.

A játékok éppen olyan drágák, mint a könyvek, ráadásul nincs egységes, országosan kialakított árak. Beszerzésüknél mérlegelni kell, hogy alkalmasak-e egyáltalán könyvtári használatra. A belső ismérvek (ötletesség, nehézségi fok, a szabályok bonyolultsága stb.) fontosabbak a formai szempontoknál (méret, eszközszám, speciális anyagok stb.). Gondot okoz az is, hogy a játékok bizonyos típusait nem lehet bevinni, fóliázni – használatra előkészíteni – mint a könyveket. Gondoskodni kell arról is, hogy mindegyik játékmertetőt le kell másolni. A kölcsönzés technikai lebonyolításához több idő szükséges, mint a könyvekéhez, hiszen a tartozékok ellenőrzése sok időt vesz igénybe.

A polcokon megszűnik a tárgyak pontos elhelyezése, a játékok inkább típusok vagy korcsoportok szerint kerülnek a polcokra.

A könyvtárosok egyféle játékvezetői szerepet is betöltenek. Ha igény van rá, bemutatják, elmagyarázzák a játékot. Jó könyvtáros és használó kapcsolat mellett rövidesen kialakulhat egy stabil használói kör.

Játékkönyvtárak a világban

A játékkönyvtáraknak két alaptípusa fejlődött ki az idők során. Az egyik a svéd modell szerinti könyvtártípus, ahol a fogyatékos gyerekekre irányul a figyelem, a másik az angolszász modell, ahol a

könyvtár szociális funkciója dominál, s a speciális igényű használók mellett a normális fejlődésű gyerekek ellátása is a játékkönyvtár feladata.

♦ *Svédország*

Svédországban a „lekok” elnevezésű első játékkönyvtárat 1963-ban hozták létre. (A lek szó játékot, a tek pedig gyűjteményt jelent.) Ez a szóösszetétel ma már a világ számos helyén a fogyatékos gyerekek játékkönyvtári szolgálatát fejezi ki. A lekoktárak nevelési tanácsot adnak a fogyatékos gyerekek szüleinek, biztosítják, hogy a családok díjtalanul kölcsönözhesék a játékokat. A lekoktárak filozófiája az, hogy a játék segítségével a gyerekek könnyebben fedezik fel a környező világot. A lekoktárakban speciális képzettségű óvodapedagógusok, pszichológusok dolgoznak, az ő tisztségük a szakmai tanácsadás. Munkájuk révén megkönnyíthetik a gyerekek beilleszkedését az óvodába, illetve bármilyen közösségbe. A lekoktárak az alábbi szolgáltatásokat kínálják:

- ♦ nevelési tanácsadás a fizikai, lelki, szellemi sérült gyerekek és családjuk számára,
- ♦ ingyenes kölcsönzés,
- ♦ együttműködés más, hasonló orientációjú szervezetekkel,
- ♦ minőségi gyerekjátékok kifejlesztésében és gyártásában való részvétel.

♦ *Nagy-Britannia*

A játékkönyvtár másik típusa Nagy-Britanniában fejlődött ki. Először ott is a speciális igényű családok és gyermekeik fejlesztésére szerveződtek meg e könyvtárak, melyeket aztán a helyi közösség igényeit szem előtt tartó játékkönyvtár felállítására követték. Az első játékkönyvtárat *Jill Norris* alapította 1967-ben, a Játékkönyvtári Szövetség 1972-ben alakult meg. Ezt követően szerte az országban megjelentek a játékkönyvtárak. 1983-ban *Play matters* néven országos kampányt indítottak szolgáltatásaik népszerűsítésére. 1990-ben több mint 1100 játékkönyvtár működött az országban. Ma már nagyon változatos képet mutatnak e könyvtárak: van, amelyik kórházban, másik könyvtárban vagy iskolában kapott helyet. Gyakori, hogy a lakosság által gyakran látogatott épületben (helyi információs központ, művelődési ház stb.) hozták létre. Vanak közöttük olyanok is, amelyek a fogyatékos gyerekek mellett tizenévesekre és felnőttekre is szakosodtak. 1977-ben Dél-Manchesterben

mozgó játékkönyvtárat hoztak létre egy régi emeletes busz megvásárlásával.

♦ *Franciaország*

Franciaországban ludotékának (ludotheque) nevezik a játékkönyvtárat, melyek többsége a normálisan fejlődő 10 év alatti gyerekeket szolgálja, míg a fogyatékos gyerekekkel más jellegű intézményekben foglalkoznak. A kb. 500 francia játékkönyvtár már megalapította saját nemzeti szövetségét (ALF). A szövetség ellátja a könyvtárosok továbbképzését, folyóiratot ad ki, gondoskodik a tagszervezetek információellátásáról, s kapcsolatot tart fenn a francia játékgyártókkal. A játékok kölcsönzéséért csekély összegű díjat kell fizetni. A játékoknak széles választéka áll a gyerekek rendelkezésére a speciális fejlesztő játékoktól kezdve a játékboltokban is kaphatókig. A kölcsönzéshez felnőtt jelenléte is szükséges. A kölcsönzési idő három hét.

♦ *Kanada*

Az első kanadai játékkönyvtárak a speciális szükségletű gyermekek és családtagjaik megsegítésére jöttek létre. Hamiltonban 1975-ben pl. az Agykárosultak Egyesülete szervezett egy játékkönyvtárat, Torontóban 1972-ben olyan játékkönyvtárat hoztak létre, ahol a szociálisan hátrányos helyzetű bevándorlókat kívánták támogatni. Mára kb. 300 ilyen könyvtár működik az országban.

♦ *Ausztrália*

Ausztráliában kb. 600 játékkönyvtár található. Elsősorban az elszigetelt földrajzi területek lakóinak és a különleges ellátást igénylő gyerekeknek és szüleiknek kínálják szolgáltatásukat. Az egészséges körülmények között fejlődő gyerekek ellátását központi keretből finanszírozzák, a hátrányos helyzetű gyerekek könyvtári ellátását, mivel nem tartozik a Könyvtári Tanács érdekeltisége alá, ezért egészségügyi szervezetek támogatják.

♦ *Egyesült Államok*

Amerikában a közművelődési könyvtárakban a játékok természetes részét képezik az állományoknak. Az USA-ban nincs külön játékkönyvtári szövetség, de az ALA Gyermekszolgálati részlegének van egy játékokkal is foglalkozó bizottsága *Toys and games realia committee* néven. Bár

Amerikában sok játékkönyvtár szolgálja a hátrányos helyzetű gyerekeket, mégis inkább az egészséges gyerekek ellátása a domináns.

♦ *Hollandia*

Hollandiában speel-o-theken-nek hívják a játékkönyvtárat. 1973 óta szervezik a játékkönyvtárakat, amelyek száma mára elérte a százat. A játékkönyvtárak a fogyatékos gyerekeken kívül a bevándorlók gyerekeinek ellátását is vállalták. Működésüket a hivatalos szervek mellett karitatív szervezetek is támogatják.

♦ *India*

Indiában 1979-ben hozták létre az első játékkönyvtárat egy nyomornegyed általános iskolájában a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek számára. A könyvtárat egy nyugdíjba vonult tanár szervezte meg, lehetővé téve, hogy a tanítás után, valamint a hétvégeken használhassák a gyerekek a játékkönyvtár szolgáltatásait. A vállalkozás sikere fellelkesített más iskolákat is arra, hogy ilyen típusú játszóházat hozzanak létre.

♦ *Olaszország*

Olaszországban annak ellenére, hogy országsszerte található játékkönyvtárak, kevés helyen alakultak meg közművelődési könyvtári keretben. Firenzében 1980-ban nyílt meg az első ilyen intézmény egy szépen átalakított egykori árvaházban. Az itt kialakított játszóházban játszótér, egy jól felszerelt audióvizuális szoba és egy hagyományos könyvtár található.

♦ *Új-Zéland*

Új-Zélandon a játékkönyvtárak a Fogyatékos Gyermekek Társaságának támogatásával működnek, ezért többségükben a különleges szükségletű gyerekek érdekében alakultak meg. A játékok nehézségi fokuk szerint számozottak és a gyerekek fejlettségi szintjéhez igazodva lehet kiválasztani őket.

♦ *Horvátország*

Horvátországban (ahol személyesen is volt alkalmam megismerni a játékkönyvtárak működését) ugyancsak a közművelődési könyvtárak keretei között jöttek létre a játékkönyvtárak. A játékkönyvtár szó szervezett játékfoglalkozásokat és játékkölcsönzést jelent. Horvátországban e két területre két kifejezést használnak. Az első a játéksarok (igraonica), amin olyan helyiséget

értenek, ahol játékfoglalkozásokat lehet tartani, míg a játékkölcsönző (igrotek) azt a helyet jelenti, ahonnan a játékokat kölcsönözhetik. A játéksarok vezetése egyszerűbb, mint a játékkölcsönzőé, ezért a közművelődési könyvtárak többségében inkább csak játéksarok működik. 1995-ben összesen csak hat helyen folyt egyidejűleg a játékfoglalkozások mellett játékkölcsönzés is. Az első játékkönyvtárat 1976-ban nyitották meg Zágrábban, majd a tapasztalatok alapján kidolgozták a horvát közművelődési könyvtárak munkaprogramját az iskolás kor előtti gyerekekkel való foglalkozásokra. Az első zágrábi játékkönyvtár a Medvesčak Könyvtárban jött létre. A könyvtár egy kb. 50 ezer lakosú városrészben működik (magyar viszonyok szerint egy kerületi könyvtárnak felel meg). Kezdetben a három év fölötti korosztály ellátására gondoltak, de később kiterjesztették a lehetőségeket az óvodáskor alatti gyerekekre is. A gyerekek egyszerre 3 képeskönyvet és egy játékot vihetnek haza két heti időtartamra. A beiratkozási díj évi 6 DM-nek felel meg, de a könyvtár programjai amúgy ingyenesek. A könyvtár egész nap kora reggeltől este 8-ig tart nyitva. Egy óvodapedagógus segítségével naponta tartanak játékprogramokat a 3-6 év közötti gyerekek számára. A gyerekek bármikor bekapcsolódhatnak a programba, mert az óvónő tízpercenként indít új játékfoglalkozásokat. A szülők eleinte csak szemlélői voltak az eseményeknek, később maguk is szívesen bekapcsolódtak a programokba. A játéksarok mellett helyezték el a gyerekeivel, pedagógiával, pszichológiával kapcsolatos könyveket azzal a céllal, hogy a szülők szakirodalmi segítséget is találjanak a játéksarokban. A már iskolába járó gyerekek számára életkoruknak megfelelő folyóiratokat és számítógépet helyeztek el. A játékkölcsönzőben a gyerekek szüleikkel együtt választhatnak. A tájékoztató egy képes katalógus is segíti, melyben a játékok könyvtári leírása mellett a játék képe és egy rövid leírás található a használatáról, s az is szerepel, hogy milyen korú gyerekeknek ajánlják. A játékkönyvtár működtetési költségének jelentős részét a horvát művelődési minisztérium fedezi.

A magyarországi helyzet

Nálunk még nem alakult ki a játékkönyvtárak rendszere, bár az utóbbi évek kezdeményezései

biztatóak voltak. Egyelőre még az a jellemző, hogy a közművelődési könyvtárak gyerekrészlegeiben megtalálhatók bizonyos egyszerűbb játékok (babák, mackók, kisautók, társasjátékok), de ezek nem kölcsönözhetők, s inkább a kellemes környezet megteremtését szolgálják, (természetesen a gyerekek játszhatnak is velük).

A közművelődési könyvtárakban megszervezhető játékkönyvtáraknak lényegében adottak a feltételei. A játékkönyvtárak kialakítása, a gyerekjátékok kölcsönzése a mostani gazdasági körülmények közepette sokat segíthetne a családoknak, még akkor is, ha a kölcsönzést néhány száz forinthez kötnék. A játékkönyvtárakban foglalkozhatnak az iskoláskorúak mellett az óvodáskorú gyerekekkel is. Valószínűleg a magyar játékkönyvtárakban nem kizárólag a hátrányos helyzetűek lesznek a dominánsan ellátandók, hanem a normálisan fejlődő, de szerény körülmények között élő gyerekek. A játékkönyvtárban a gyerekek kulturált körülmények között, a szülők számára is megnyugtató helyen tölthetik a szabadidejüket. A gyerekükkel otthon lévő édesanyák számára ugyancsak új lehetőséget kínálhat a játékkönyvtár, hiszen némi kikapcsolódásra, közös játszásra és ismerkedésre is lehetőséget ad.

1981-ben Kecskeméten *Vizi J. Kristóf* kezdeményezésére alakult meg a *Szórakaténusz Játékmúzeum*, melynek feladata egyrészt a magyar játékok koronkénti és tájegységek szerinti gyűjtése, másrészt pedig a játékok népszerűsítése.

1987 májusában alakult meg a *Kiss János Magyar Játéktársaság Szentiványi Tibor* kezdeményezésére. Létrejöttében jelentős szerepe volt a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak, valamint az Állami Ifjúsági és Sporthivatalnak. A társaság célja a hazai játékkultúra ápolása, fejlesztése, a hagyományok megőrzése volt. Ennek érdekében a társaság pályázatokat írt ki, előadásorozatokat, konferenciákat szervezett, kiállítást rendezett stb. A társaság munkájának sikerességét 1992-ben Szacsavay Imre díjjal ismerték el. Tag bárki lehet, akit a játék, a játszás érdekel, s elfogadja a társaság szabályait.

A *Mikkamakka Játéktár és Játékmódszertani Központ* 1994-ben kezdte meg működését. A Játéktár előzmények nélküli, egyedülálló kezdeményezés, melyet *Takács Bernadett* játékpédagógus szervezett meg. Tapasztalatait a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolán működtetett játékkölcsönzővel szerezte, s az ott tapasztalt érdeklődésen felbuzdulva határozta el egy hosz-

szabb nyitvatartású, nagyobb térrel, több játékkal rendelkező, több gyerek számára elérhető játékház létrehozását. A FÉBÉ Egyesület és a Bicebóca Alapítvány segítségével kezdte meg a szervezést. A játéktár működtetéséről a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége gondoskodik. A Mikkamakka Játéktár nem pszichológiai vizsgáló, hanem olyan játszóház, ahol jó minőségű játékokkal lehet játszani, s ahol szakemberek segítik (ha erre igény mutatkozik) a játékok kiválasztását 3 hónapos kortól 10 éves korig. Lehetőség van a játékok kölcsönzésére is. A játék értékének 10%-át képező költségtérítés ellenében két hétre kölcsönvehető. Elsősorban könnyen tisztítható, egészségre nem káros anyagokból készült játékokat válogattak össze. A játékokat visszahozatal után fertőtlenítik, s csak azt követően kerülnek vissza a gyerekekhez. A játéktár olyan hátrányos helyzetű gyerekeknek kínálja szolgáltatásait, akiknek családja sohasem tudna ilyen játékokat venni. A játszóház nemcsak a fogyatékos gyerekek számára áll nyitva.

A játéktár nonprofit jellegű, alapítványi intézmény, melyet a már említetteken kívül még sokan támogatnak.

Az ASHOKA elnevezésű amerikai alapítvány 1995-től támogatja a játéktárat, pontosabban a játéktár vezetője - eddig Magyarországról egyedül - elnyerte az ASHOKA-tagságot az intézmény ötleteért.

A játéktár mintájára már megindult a szervezés újabb, hasonló jellegű intézmények létrehozására, pl. a főváros XIII. kerületében és több vidéki városban (pl. Mosonmagyaróváron) is követik a példát. A Mikkamakka Játéktár minden vállalkozó intézménynek szakmai tanácsot, folyamatos kontrollt ad, s együttműködést kínál. A Játéktár kiállító-, illetve bemutatóteremként is működik. Az előzetesen különféle szempontok szerint kiválasztott, kiállított játékokat a Játékmódszertani Központ ajánlja is, s az új játékokat pedig folyamatosan minősíti.

Kivételes az a lehetőség is, amelyet a Hasbro Magyarország Kft. ajánlott a Gyermekkönyvtáros Műhelynek. A Hasbro cég 13 gyerekkönyvtárat látott el 50 db 16-féle játéktípussal, melyet a Hasbro cég gyárt, illetve forgalmaz. A cég lehetővé tette, hogy a gyerekek helyben valamennyit kipróbálhassák. A gyerekek persze örömmel ismerkedtek az új, korábban csak a reklámokból ismert játékokkal. A Hotel, az Aladdin, a Szépség és Szörnyeteg c. társasjátékok voltak a legnép-

szerűbbek, míg a Scrabble szókirakó, a gyerekek bizonytalan nyelvtani tudása miatt mérsékeltebb sikerű volt. A Rizikó c. stratégiai játék, tekintve, hogy komoly földrajzi, történelmi, illetve logikai ismereteket tételez fel, inkább az idősebb gyerekek számára volt érdekes. A játékokat csak helyben lehetett használni, nem voltak kölcsönözhetőek, bár egyértelemű volt, hogy nagy igény lenne rá.

Nemzetközi játékkönyvtári együttműködés

Az ITLA (International Toy Libraries Association) a játékkönyvtárak nemzetközi szervezete. Egyik fő feladata a játékkönyvtárak közötti együttműködés támogatása, s a pénzügyi lehetőségek felkutatása. A játékkönyvtárakat fenntartó országoknak van egy összekötőjük a szervezetben, aki a nemzetközi kapcsolatokért felelős, s fő feladata a tájékoztatás biztosítása mindkét irányban. 1976 óta négyévenként nemzetközi konferenciára hívják össze a tagországok képviselőit. A legutóbbi konferenciát 1994-ben rendezték meg Torinóban *Play is for all* címmel.

Irodalom

1. BJÖRCK-AKKESON, Eva – BRODIN, Jane [et al.]: *Play is for all! : Toy libraries in an international perspective.* - Rockneby [Sweden] : WRP International, 1990. - 99 p.
2. *Toy libraries. A community resource.* In: *Playing, living,*

- learning. 105-116.pp.
3. POLLER, Anna C.: *Videogames as public library material - a theoretical evaluation.* In: *South Africa Tydsbr. Bibl. Inligtingk.* 1. vol. 1988. 56. 38-43.pp.
4. HEWITT, Jill: *Toys and games in libraries.* - London : The Library Association, cop. 1981. - 85 p.
5. HEAD, Joan – BARTON, Philippa: *Toy libraries in the community : the report of a survey of community toy libraries.* - London: Eltan Ltd., é.n. - 116 p.
6. KUMMROW, Eckhard: *Spiele in Öffentlichen Büchereien: Spiele - Kinderkram oder sinnvolle Freizeitbeschäftigung?* In: *Evang. Buchber. Göttingen,* 47. vol. 1993. 110-116.pp.
7. PLAY MATTERS - National Toy Libraries Association: *The importance of play.* - London : Camden Toy Library, é.n. - 1 p.
8. PLAY MATTERS: *The National Association of Toy and Leisure Libraries.* - London : NATL, 1993. - 4 p.
9. PLAY MATTERS: *Toy libraries for children with special needs.* - London : NATL, 1993. - 4p.
10. PLAY MATTERS: *Toy libraries in the community.* - London : NATL, 1993. - 4 p.
11. PLAY MATTERS: *Toy libraries and the education service.* - London : NATL, 1993. - 4 p.
12. SCHÖLLBORN, Brigitte: *Spiele in der öffentlichen Bücherei: Ein Bericht aus Dillingen/Schw.* In: *Die Neue Bücherei.* 1993. 3. 244-246.pp.
13. WOLFENDALE, Sheila: *A framework for action: Professionals and parents as partners.* - Nottingham : Erica De'Arth - Gillian Pugh, 1983. - 11 p.
14. STRICEVIC, Ivanka: *Das Vorschulkind als Benutzer in der Öffentlichen Bibliotheken in der Republik Kroatien.* - Zagreb, 1995. 4 p.
15. COURTNEY, Lesley E.: *More than just books - The role of public library services in the provision of resources for childrens play.* - Clwyd, 1993. - 7 p.
16. GÓSI Erika: *Horvátországban, játékkönyvtár-nézőben.* In: *Könyvtári levelező/lap.* 1995. 4.sz. 16.p.
17. BENCSIKNÉ KUCSKA Zsuzsa: *„Játszó társam, mondd, akarsz-e lenni?” Hasbro-játékok a gyermekkönyvtárakban.* In: *Könyvtári híradó.* 38.évf. 1994. 9-10.sz. 16.p.

INGYEN OSZTOGATJA ÚTIKÖNYVEIT az Interneten a Walk Talk Verlag. A jelenleg 13 országismertetőből álló sorozat bármely kötetének bármely részletét vagy egészét lehívhatja, letöltheti, kinyomtathatja magának a használó. A kiadó logikája: aki hasznosnak találja az így megismert útikönyvet, nem a salátát viszi magával, hanem megveszi az eredetét.
(*Nachrichten für Dokumentation*, 1996.)